

Fotografering av nyckelpigor

Fotografering ”in-situ, d.v.s. utan att flytta djuret...

De flesta nyckelpigor är svåra att fotografera i fält. Detta för att de är runda och blanka och små, men framför allt för att de sällan sitter stilla. I alla fall vad gäller ljusa varma fotovänliga dagar. De rör sig då ofta snabbt med korta ryckiga fotöflyttningar och tar gärna till vingarna, då de når en grenspets eller toppen av ett grässtrå. Och mycket ljus behövs för att få en bra bild.

På grund av kroppens kraftiga välvning är det svårt att få bra skärpa på både fötter, ögon och täckvingarnas ovan del. Ett sätt att ändå uppnå tillräcklig skärpa är att minimera bländaröppningen. Men liten bländaröppning kräver mycket ljus, och mycket ljus skapar stor rörlighet hos våra vänner nyckelpigor! Således föreligger här ett problem. Vill du ändå pröva att fotografera under nämnda omständigheter, kan du fokusera på att, i alla fall få skärpa på frambleden, d.v.s. ögon, huvud och antenner. En sådan bild kan bli bra med litet tur, även om mellan- och bakkropp blir något suddiga.

Alla nyckelpigor är dock inte svåra att fotografera. Under vinterhalvåret kan man t.ex. försiktigt bryta loss barkbitar vid basen av grova tallar. Helst någon decimeter ovan mark och på den sydvända delen av trädet. Med litet tur sitter där en aggregation av kanske tiotalet Artonfläckig nyckelpiga (*Myrrha octodecimguttata*) och inte sällan tillsammans med Tvåfärgad talldvärgpiga (*Scymnus suturalis*), Smutsfläckad nyckelpiga (*Aphidecta oblitterata*) och Tvåprickig nyckelpiga (*Adalia bipunctata*). Med tanke på den knappa ljusstillingen under vinterhalvåret kan dock både blix och stativ behövas. Lossnar man bark på döda alar vintertid kan där påträffas sovande Fläckig vasspiga (*Coccidula scutellata*) liksom Röd vasspiga (*C. rufa*).

Vad gäller användning av ringblix kan detta vara problematiskt, då det på grund av reflexer (orsakade av täckvingarnas blankhet) lätt uppstår kraftiga vita blanka ytor på täckvingarnas ovansida. Dessutom blir bakgrunden vid blixtpotografering ofta alldeles svart, t.ex. om nyckelpigan sitter på ett grässtrå. Detta är ju till förfång, vare sig syftet är att skapa en vacker bild eller ett foto som visar nyckelpigan i dess rätta miljö. Senare på våren kan det löna sig att söka efter nyckelpigor på solbelysta stammar av t.ex. asp, ask, björk och lind. Dit söker sig då t.ex. Tvåfläckig sköldluspiga (*Chilocorus renipustulatus*) och Hednyckelpiga (*C. bipustulatus*) för att ta del av solens värmande strålar. De låter sig då lätt fotograferas.

Oetiska fuskmetoder...

En del insektfotografer tar till vissa knep för att få djuren att hålla sig lugna i sin naturliga utomhusmiljö. Ett är att i fält duscha djuret med en aerosol av etylacetat. Ett annat är att under någon minut, först placera nyckelpigan i en glasburk med t.ex. etylacetat, för att sedan placera djuret på lövet, grässtrået eller vilket habitat det nu var som nyckelpigan observerades på. Denna metod kan knappast rekommenderas, eftersom djuret lätt då får kramper i benen och kommer att få en onaturlig kroppsställning. Detta gäller f.ö. även antenner och palper. Etiken kring denna hantering kan starkt ifrågasättas, liksom att limma fast ett dött djur på tex ett löv eller en barkbit (jo, detta förekommer, t.ex. i en del reklamfilmer !). Men om någon av dessa metoder trots allt ändå har använts, bör detta anges i den information som är kopplad till fotografiet i fråga (t.ex. med texten: ”manipulerat foto”).

Stativ...

Bättre är att uppsöka nyckelpigor när de håller sig någorlunda stilla. Detta gäller t.ex. under svala morgontimmar under sommaren, svala dagar med duggregn och under hösten innan löven fallit av. Tyvärr sitter nyckelpigor, liksom dess larver, ofta på undersidan av löv, varför man försiktigt kan behöva lyfta och vrida på åtskilliga grenar innan den första nyckelpigan upptäcks. Ett problem med att fotografera nyckelpigor under t.ex. sensommardagar är den ringa ljusstillingen. Man kan då behöva använda mycket ljuskänslig film, och med liten bländaröppning behövs normalt lång slutartid. Detta kräver i sin tur att kameran (och förstås objektet!) hålls stilla, t.ex. med ett stativ. Detta bör vara litet, så att det är lätt att flytta kameran. Ett litet stativ ger trots den ringa vikten ändå en viss stabilitet, vilket minskar risken för skakningsoskärpa. Vidare så kan stammar och grenar behöva bindas fast eller hållas upp, så att skakningar minimeras. För denna saks skull kan man behöva vara två i fält.

I glasburk (=”in vitro”)...

Det mest givande sättet att få bra och många nyckelpigebilder är att först samla in djuren, genom att t.ex. hålla ett upp- och-ned-vänt paraply under en gren, på vilken man sedan utdelar ett eller ett par kraftiga slag med en käpp. Slaghävning kan också vara ett bra alternativ, t.ex. på torrmark (där möjligheten att finna sällsyntare arter är större). Sen placerar man djuret i en konservburk eller, hellre, i en s.k. petriskål, tillsammans med löv, barr eller andra delar av trädet eller växten där

nyckelpigan påträffades. Här gäller det att vara noggrann, så att rätt habitatmaterial (löv, bark o.dyl.) hamnar i rätt glasburk! Och att man placerar endast ett djur (adult, puppa eller larv) i en egen burk. Det gäller således att ha med sig ett stort antal insamlingskärl. Samlas en äggsamling in, får inget annat levande djur placeras i denna burk.

Vid hemkomst bör burkarna placeras i skugga utomhus om möjligt, t.ex. på en balkong eller i trädgård. En lapp om uppgifter om datum och insamlingslokal bör genast placeras i petriskålen. Några timmar innan fotograferingen är tänkt att äga rum, kan nu skålen placeras i ett vanligt kylskåp med en temperatur på circa + 8 grader. Detta gör att nyckelpigan blir trög i rörelserna. Med en lätt fuktad pensel eller en mjuk pincett kan man nu placera nyckelpigan på det löv, eller motsvarande, där djuret påträffades. I väntan på att djuret skall börja kvicka till, kan man göra alla nödvändiga kamerainställningar. En digitalkamera är här att föredra. Det gäller ju att snabbt ta bilder så fort djuret börjar krypa! Är dagen ljus kommer nyckelpigan snart att ta till vingarna. Således behövs många bilder! Bäst bilder blir de som tas efter det att djuret dragit fram både antenner och palper och har börjat promenera med alla sex benen, utan att vagga, men innan djuret tagit till flygvingarna.

Inköp av kamera...

Ett tips inför inköp av kamera kan vara, att ta med en tändsticka till butiken och sedan be att få hjälp med att välja en kamera bra för makrofoto. Denna bör ha ett zoom-omfång som ej är mindre än 5 x (optisk zoom) och bildskärmen, om digital kamera avses, bär ej vara mindre än 4 x 5 cm. Bildskärmen bör vidare vara möjlig att vinkla. Be sedan att få kameran demonstrerad genom att på butiksdysken ta en skarp bild av "svavlet" på den medhavda tändstickan. Svaveldelen bör då framträda på bildskärmen med en längd på ej mindre än 10 mm och kunna göras utan att blixt användes. Dessutom på ett avstånd av c:a 5 cm, inte närmare. En sådan kamera bör fungera utmärkt för nyckelpigefotografering i fält (= "in vivo").

Några tips...

När du kommer ut i naturen kan följande råd vara bra: Undvik att en skugga plötsligt faller på nyckelpigan, men låt gärna skugga råda hela tiden. Ibland blir de bilder bäst som tagits i skugga eller i mulet väder. Men vill du ändå använda solljuset som naturlig ljuskälla, placera djuret och dess habitat så att ljuset faller in snett från sidan eller snett ovanifrån. Om fotograferingens syfte är att ta bilder som skall duga för en någorlunda säker artbestämning behövs ett flertal bilder. Profilbilder som visar kroppens välvning behövs, liksom bilder framifrån som visar färg på antenner och mundelar. Gäller det småpigor (U.Fam. Scymninae) behövs även bilder med snett infallande motljus, som visar täckvingarnas skulderknölar, behåring och hårvirvlar. Dessutom bilder på undersidan som visar lärlinjer och ev. förekomst av "kölör" på frambröstat.

Undvik vidare att vidröra nyckelpigan och att andas på den inför tagningen. Bäst är om man kan ta bilder på längre avstånd än fem cm från djuret. Strax före tagningen gäller det att ställa in kameran på läge "automatisk avståndsställning" och lämplig zoomnivå. Se till att objektet, dvs nyckelpigan, hamnar mitt i fokus innan du, mjukt men stadigt, trycker av.

Lycka till!

Peter Wärmling

Fig.1 Döende Sjuprickig nyckelpiga *Coccinella septempunctata*. In situ. Troligen parasitstekelangripen. Den gula fläcken visar att djuret reflexblöder, reflexen utlöstes av att nyckelpigan stördes vid fotograferingen. Eftersom bilden tagits utan att djuret flyttats kan noteringen "in situ" (= "på plats") läggas till.

Fig.2 Larv av Fjortonfläckig nyckelpiga *Calvia quatuordecimguttata*. In vitro. Här framträder de tredimensionella strukturerna hos larven tydligt genom att petriskålen med djuret vinklats, så att solstrålarna faller in snett ovanifrån. Eftersom bilden tagits i burk bör noteringen "in vitro" läggas till.